

Mark Kilian

Orkanen Sandy en förvarning om vad som kommer

Den nordamerikanska östkusten har, sju år efter orkanen Katrinas förstörelse av staden New Orleans, på nytt drabbats av en förödande tropisk storm med 48 döda i USA. Massmedia har vitt och brett beskrivit Sandys extraordinära framfart men man har varit så mycket sparsammare om vad som ligger bakom denna väderkatastrof. Detta frånsett klimatförändringens skeptiker som har återupprepat sina påståenden om det naturliga i temperatur- och nederbördsvariationer.

Växthuseffekten ett faktum

Men varken tigandet eller skepticismen hjälper. Förändringarna är sedda på lång sikt mycket otvetydiga, något de flesta vetenskapare är eniga om. Medeltemperaturen över både land och hav är högre än vad de någonsin varit sen istidens slut för 11 500 år sedan. Och temperaturökningen är förorsakad av växthuseffekten som i sin tur har sin orsak i vårt användande av fossila bränslen. Atmosfärens koldioxidmängd (CO₂) har ökat från 315 ppm år 1960 till över 390 ppm idag.¹ Uppvärmningen över polerna som detta innebär har försvagat den atmosfäriska luftströmmen som finns på 10 km höjd, vilket medfört ett ökat utrymme för stormar av Sandys typ.

Forskaren Kevin Trenberth från National Center for Atmospheric Research säger: "Temperaturen över vattenytan ligger längs atlantkusten över 3 grader högre än vad som är normalt i regionen. Det är en kuststräcka på 800 km från Florida till Kanada. Det är den globala uppvärmningen på 0,6 grader C som bidragit till detta. Varje grads temperaturökning betyder en ökning av luftfuktigheten med 7 procent och det är luftfuktigheten som är de tropiska stormarnas bränsle ... Vädrets naturliga variationer är kanske det som har skapat de optimala villkoren som resulterat i en storm av detta extraordinära slag och därmed gett oss en dylik gigantisk och intensiv orkan med den globala uppvärmningen som sin resonansbotten".²

Toppen långtifrån nådd.

Sandy är tills vidare höjdpunkten i höststormsäsongen. Den föregicks av stormen Isaac som i slutet på augusti hemsökte den nordamerikanska sydkusten. Med en abnorm nederbörd på upp till 410 millimeter blev man tvungen att evakuera områdena kring Tangipoafloren pga faran för en dammbristning. Sex människor dog. Men det är naturligtvis inte enbart Nordamerika som drabbats. I Synekorea miste åtta människor livet då orkanen Bolaven förödde kusten. 330 000 hushåll miste sin strömförsörjning, 15 000 skolor stängdes, närapå 200 flyg ställdes in. I skrivande stund finns det en orkanvarning för södra Indien.

Sandy härjade liksom stormen Isaac även Karibien.³ På Kuba, Haiti och Jamaica dog 69 människor och delar av strömförsörjningen bröts. Dessa väderkatastrofer har alltid drabbat de

¹ "NASA Finds 2011 Ninth-Warmest Year on Record" (19 jan 2012) i: *NASA (Earth. Your future. Our mission)*. <www.nasa.gov/topics/earth/features/2011-temps.html>

² Kevin Trenberth. "Hurricane Sandy mixes super-storm conditions with climate change (29 okt 2012) i: *The Conversation*. <<http://theconversation.edu.au/hurricane-sandy-mixes-super-storm-conditions-with-climate-change-10388>>

³ Christina Costantini. "Hurricane Sandy's Death Toll Reaches 69 in Caribbean Countries" (29 okt 2012) i: *ABC NEWS / UNIVISION*.

<abcnews.go.com/ABC_Univision/News/hurricane-sandy-leaves-destructions-wake/story?id=17588956#.UJaoJGfkafU>

fattiga värst. Fast i de västerländska massmedierna ges de mycket mindre uppmärksamhet än vad som ges Sandys inverkan på metropolen New York.

Stormen med en diameter på mer än 1 500 km var visserligen den värsta storm som någonsin har drabbat den nordamerikanska östkusten. Och bilderna som sändes ut över världen påminner om de bistra scenerna i dokumentärfilmen *The Age of Stupid*, där inte ens 'civilisationens hjärta', dvs det finansiella centrumet i New Yorks innerstad, besparas.⁴

Orkanen Irene 2011, som då sågs som kraftig, förbleknar i jämförelse med 'frankensteinkorven' Sandy, som sammanlagt har krävt 119 döda och skador som uppskattas till 18 miljarder dollar.⁵ Det vore således helt vid sidan om att leta efter vad som varit unikt med Sandy, ifall vi inte samtidigt inser att orkanen ingår i en utvecklingstrend. Klimatforskaren Michael Oppenheimer gör helt klart att risken är mycket stor att framtida stormar kommer att vara mycket större och kraftigare.

Ingen tid att förlora

Men även för andra och större klimatkatastrofer är alla ingredienserna idag för handen. Isen vid polerna krymper liksom gejsrarna sinar, tundrorna töar och allt mer metan frigörs från sjöbottarna längs de nordligare breddgraderna. Atmosfären och haven värms upp och alla och envar kan redan förnimma förändringarna i vädret och nederbörden. De har blivit allt mer extrema. Det börjar bli uppenbart att något måste göras för att hejda utvecklingen.

Men politikerna står handfallna, inklusive den nordamerikanska presidenten Barak Obama, som visserligen 'tror' att det är människorna som förorsakat uppvärmningen i världen. Men icke desto mindre tillstår han att USA:s oljeproduktion ökar. Knappt två år efter British Petroliums oljeplattformskatastrof i Mexikanska viken ges fler och fler tillstånd att borra efter olja just där.

Politikers olika förslag till åtgärder är i sak ett spel för gallerierna. Ett av förslagen är att man framför New York liksom i New Orleans skulle anlägga uppdämningar utanför kusten, ett konstgjort delta, för att fånga upp framtida flodvågor.⁶ Det är teknokratiska 'lösningar' som på intet vis förändrar den ödesdigra utvecklingen. En modellstudie som gjorts av Massachusetts Institute of Technology tillsammans med Princeton University – under ledning av bl.a. Oppenheimer – visar på att kombinationen av klimatförändringen och en höjning av havsnivån med en meter kan komma att betyda att vi för en framtid av 100 år får stormöversvämningar vart 3 till 20 år efter nästa sekelskifte.⁷

Många miljöaktivister ser snarare ett domedagsscenario som troligare än behovet av en annan samhällsordning. Men för att rädda jordklotet för oss själva och för våra efterkommande är det

⁴ *The Age of Stupid* (2009). Regi/Manuskript: Fanny Armstrong. Producent: Lizzie Gillett, Mohammed Hareth, Paul Eedle. Dramadokumentär. Medverkande: Pete Postlethwaite, Jeh Wadia, Alvin DuVerney m.fl. Produktion: Spanner Film (Storbritannien) 93 min. Färg, eng. tal, sv. text.

www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=MOVIE&itemid=68546

⁵ Chris Williams. "How 1 Percent conjured a monster storm" (30 okt 2012) i: *Socialistworker.org*.

socialistworker.org/2012/10/30/1-percent-conjure-a-monster-storm

⁶ Pieter van der Akker. "Deltawerken hadden ravage New York kunnen voorkomen [Ett konstgjort delta hade kunnat undvika förödelelsen i New York] (30 okt 2012) i: BNR Nieuwsradio.

www.bnr.nl/meernieuws/693785-1210/deltawerken-hadden-ravage-new-york-kunnen-voorkomen

⁷ Jeff Tollefson. "Hurricane Sandy spins up climate discussion" (30 okt 2012). i: *Nature. International weekley journal of science*.

www.nature.com/news/hurricane-sandy-spins-up-climate-discussion-1.11706

just detta senare som måste till. Och det fortare än tidigare. Vi har ett omedelbart behov av klimatvänlig energi istället för de fossila bränslena. Det ska betyda billigare och bättre kollektivtrafik istället för bilar och flygplan, mindre energislösande krig och överväldigande reklam och ett stopp för nerhuggningen av regnskogarna. Vi har ett existentiellt behov att ersätta det fria marknadskaolet med en demokratisk planering av våra liv och vårt leverne. Det är därför som ett socialistiskt samhälle bör skrivas in som en prioritet i varje aktivists agenda.

Socialisme.nu.nl (1 nov 2012). Översättning & noters redigering Per-Erik Wentus.